

Vybrané konflikty a krize po druhé světové válce

1) Korejská válka (1950 - 1953)

Korea do roku 1950: 1895 - po prohrané čínsko - japonské válce Čína uznala nezávislost Koreje.
1910 - Japonsko anektovalo Koreu (již od roku 1905, po vyhrané rusko-japonské válce, byl v Koreji zřízen japonský protektorát).
1945 - sever Koreje osvobodili Sověti, jih Američané. Oba státy se z Koreje stáhly, vznikly dva korejské státy - KLDK (Severní Korea, komunisté, **prezident Kim Ir-sen**) a Korejská republika (Jižní Korea).

1950 - začátek Korejské války (červen). **Severní Korea zaútočila na Jižní Koreu**. Američané zaskočeni, přesto zareagovali rychle (Stalin útok schválil. Priorita pro něj byla Evropa. Domníval se, že zatažením USA do války na východě se oslabí obrana západní Evropy).

Rada bezpečnosti OSN odsoudila KLDK jako agresora a **poprvé v dějinách rozhodla o nasazení bojových jednotek OSN proti agresorovi**. Prošlo to díky skutečnosti, že v RB OSN seděl za Čínu zástupce Taiwanu a ne komunistické Číny a SSSR se na protest proti tomu odmítl jednatí RB OSN zúčastnit - nikdo tedy neuplatnil právo veta.

Vojska OSN - 90 % tvořili Američané. Vrchním velitelem byl americký generál **Douglas MacArthur**. Kromě USA vyslalo dalších 15 zemí bojové jednotky a 6 zemí zdravotníky. Oficiálně se nejednalo o válku, nýbrž o „policejní akci“.

1. fáze války: (červen-září 1950) - vojska KLDK obsadila téměř celou Jižní Koreu (včetně hlavního města Soulu) s výjimkou přístavu Pusan a okolí (jihovýchod poloostrova).

2. fáze války: (září-listopad 1950) - MacArthur se vylodil u Inčchonu (u Soulu, kousek od Soulu, v týlu severokorejských vojsk - brilantní strategická operace). Zároveň vojska OSN zaútočila u Pusanu. Severokorejci rychle zahnáni až k čínské hranici.

3. fáze války: (listopad 1950 - červenec 1951) - čínský protiútok, posílá proti vojskům OSN 850 000 „dobrovolníků“ (ve skutečnosti elitní čínské jednotky, Čína ale nechtěla oficiálně napadnout vojska OSN, proto „dobrovolníci“). Číňané zatlačili vojska OSN za 38. rovnoběžku, poté zatlačeni kousek zpět. (duben 1951 - MacArthur odvolán - nechtěl poslouchat Trumana a chtěl napadnout přímo Čínu, čemuž se Truman chtěl vyhnout).

4. fáze války: (červenec 1951 - červenec 1953) - fronta se nakonec stabilizuje kolem 38. rovnoběžky a téměř se nehýbe, zároveň se „jedná“ o příměří - 2 roky! („jedná“ se jen na oko, Stalinovi válka vyhovuje, ale po jeho smrti dovedena jednatí do konce). Nakonec je uzavřeno **příměří** (ne mír!!!), válka končí.

Výsledky války

Korea zůstává rozdělena (dodnes!), hranice probíhá přibližně kolem 38. rovnoběžky (nejstřeženější hranice na světě).

Nejbrutálnější konflikt studené války, typický zástupný konflikt (USA a SSSR nebojují proti sobě přímo). **Miliony mrtvých**. (Údaje sporné - tyto jsou z publikace Války USA: Vojáci: USA 60.000 mrtvých, Jižní Korea + ostatní státy OSN 180.000 mrtvých, Čína + KLDK dohromady asi 1.500.000 mrtvých vojáků. Civilisté na obou stranách: asi 3.000.000 mrtvých!!!)

Po válce:

Jižní Korea - po válce většinou vojenská diktatura. Od roku 1992 demokracie. Dnes jedna z nejvyspělejších zemí světa.

Severní Korea (KDR) - pravděpodobně nejbrutálnější režim na světě. Kim Ir-sen zemřel v roce 1994, nastoupil po něm jeho syn Kim Čong-il (zemřel v prosinci 2011). Jedna z nejchudších zemí světa, miliony mrtvých při nedávném hladomoru (1995-2000 - odhad na základě výpovědi uprchlíků - 3,5 milionu mrtvých! Severní Korea přiznala oficiálně 270.000). Mimořádně silná armáda + má atomovou zbraň. Současným představitelem je Kim Čong-un.

2) Izraelsko - arabský konflikt

sionismus - židovské nacionalistické hnutí. Vzniklo v 19. století v Evropě, zakladatel Theodor Herzl. Cílem hnutí byl návrat do Palestiny a založení židovského státu. Když po 1. světové válce obdržela Palestinu jako mandát Velká Británie, omezila židovské přistěhovalectví do Palestiny, protože narazilo na odpor místních Arabů (Palestinců) i okolních arabských zemí. Po druhé světové válce přistěhovalectví pokračuje, konflikty mezi Araby a Židy. Velká Británie rezignuje a vrací mandát OSN (právní nástupkyni Společnosti národů). OSN nakonec problém „vyřešila“ tím, že rozhodla o vytvoření dvou států na území Palestiny - židovského a arabského. Jeruzalém měl mít mezinárodní status. Židé s tím souhlasili, Arabové ne (návrh byl nespravedlivý vůči Arabům, kterých bylo tehdy v Palestině mnohem víc než Židů, přesto měli dostat jen polovinu území).

Mezi Araby (okolními arabskými státy) a Izraelem vypukly celkem 4 arabsko-izraelské války.

1. válka - palestinská - 1948-1949

V roce 1948 vyhlásil Izrael nezávislost (**premiér David Ben Gurion**). Okolní arabské státy (bezprostřední sousedé - Egypt, Jordánsko, Sýrie, Libanon + nesousedící Irák) napadli Izrael. Židé bojovali proti nim a zároveň proti Palestincům („domácí“ Arabové). **Izrael ve válce zvítězil** (hlavní vítěz). Ubránil nezávislost a zároveň zabral i většinu území, které mělo původně podle rozhodnutí OSN připadnout Palestincům. Na válce vydělalo i Jordánsko (obsadilo Západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém, včetně posvátných mešit a Zdi nářků!) a Egypt (obsadil pásmo Gazy). **Hlavním poraženým byli Palestinci**. Jejich stát nevznikl, mnoho jich bylo Izraelci vyhnáno nebo uteklo do sousedních zemí (Jordánsko, Libanon, celkově milion palestinských uprchlíků!).

2. válka - sinajská válka (též suezská krize) - 1956

Ve válce se spojil Izrael s Velkou Británií a Francií proti Egyptu. Egyptský **prezident** Gamál (Džamál) Abdal **Násir** totiž zahájil blokádu izraelského přístavu Eilat (Elat). Z hlediska mezinárodního práva je blokáda válečným aktem, Izrael byl tedy vlastně napaden a měl právo se bránit! Zároveň znárodnil Suezský průplav, aby získal prostředky (z poplatků za průjezd lodí) na stavbu Asuánské přehrady. Tím si znepřátelil Brity a Francouze, kteří měli nejvíc akcií v Suezském průplavu. Proto se dohodli s Izraelem. Izrael zaútočil na Egypt a celkem bez potíží zahnal Egyptány až k Suezskému kanálu. Poté se vložili do situace Britové a Francouzi s prohlášením, že „chtějí oddělit“ znepřátelené strany, ve skutečnosti však byli na straně Izraele. Lež byla průhledná, proti interventům se postavili SSSR i USA a na jejich ostrý nátlak se museli Britové, Francouzi i Izraelci stáhnout. Naprostý debakl Britů a Francouzů - museli ustoupit, i když vojensky uspěli. (Jeden z mála případů, kde se USA a SSSR postavili na stejnou stranu! Konec britského vlivu v Egyptě, Násir pak bude spolupracovat hlavně se SSSR - ten mu pomůže mj. se stavbou Asuánské přehrady. Po jeho smrti se bude prezident Sadat orientovat spíše na USA).

3. válka - šestidenní - 1967

Egypt (Násir) opět blokuje Eilat a chystá se evidentně zaútočit na Izrael - Izrael ho předešel a zahájil preventivní úder proti okolním arabským státům (Egypt, Sýrie, Jordánsko). Během šesti dnů je porazil. Asi nejslavnější izraelské vítězství, velitelem byl Moše **Dajan**. V této válce obsadil Izrael celý Sinajský

poloostrov (Egyptu), Golanské výšiny (dodnes! - Sýrii) a Západní břeh Jordánu + Východní Jeruzalém (Jordánsku). Dnes Západní břeh součástí Palestinská autonomie, zatímco východní Jeruzalém Izrael anektoval a nechce ho Palestincům vydat. Jordánsko se Západního břehu oficiálně vzdalo ve prospěch Palestinců.

4. válka - jomkippurská - 1973

Sýrie a Egypt (nový **prezident Anvar Sadat**) nečekaně napadly Izrael během největšího židovského svátku Jom Kippur. Izrael nepřítele podcenil, Mossad selhal (neodhalil přípravy). Nakonec ale Izraelci útok odrazili (hlavně díky dodávkám amerických zbraní). Válka byla mimořádně psychologicky důležitá - Izrael si uvědomil, že další útok by už nemusel skončit dobře a počáteční úspěchy daly naopak pocit hrdosti i Arabům. → **Mír mezi Izraelem a Egyptem - mírová smlouva z Camp Davidu 1979** - Uzavřeli ji za zprostředkování amerického prezidenta Jimmyho Cartera v jeho letním sídle. Za Izrael ji podepsal premiér Menachem **Begin** a za Egypt prezident Anvar **Sadat**. Oba za to dostali společně Nobelovu cenu míru. Izrael se podle smlouvy postupně stáhnul ze Sinajského poloostrova (do roku 1982 - několik fází). Prezident Sadat byl za to nenáviděn většinou Arabů a roku 1981 byl zastřelen arabským extremistou.

1994 - podepsána i mírová smlouva mezi Izraelem a Jordánskem.

S ostatními státy (Sýrie, Libanon) je Izrael formálně stále ve válečném stavu, neuzavřel s nimi mír, jen příměří! Arabské státy často popírají právo Izraele na existenci. Izrael se navíc vojensky angažoval v Libanonu - naposledy v roce 2006. Organizace **Hizballáh** (šíitská organizace podporovaná Íránem) bojuje proti Izraeli z libanonského území.

Palestinci

Samotný Izrael má dnes asi 7 milionů obyvatel, z toho je cca 80 % Židů a 20 % Arabů. Mimo stát Izrael (Palestinská autonomie, Jordánsko, Libanon...) žije 4 miliony (!!!) palestinských uprchlíků (status uprchlíků mají i potomci původních uprchlíků). Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) usiluje dlouhodobě o nezávislost Palestiny (v Gaze, na Západním břehu Jordánu a ve Východním Jeruzalémě).

1993 - **Izraelsko-palestinská dohoda z Osla** - podepsali ji **premiér Izraele Jicchak Rabin** a **předseda OOP Jásir Arafat**. Podstatou smlouvy je **vytvoření Palestinské autonomie** (zkráceně se dnes používá běžně název Palestina) na Západním břehu Jordánu a v Gaze (území spolu nesousedí). Rabin a Arafat dostali za dohodu Nobelovu cenu míru, premiér Rabin však byl v roce 1995 zavražděn židovským extremistou.

Palestinci mají v rámci autonomie vlastního prezidenta, vládu, vydávají poštovní známky, mají vlastní policii. Vytvoření nezávislé Palestiny je patrně otázkou času, i když vztahy s Izraelem jsou napjaté. Hlavním sporným bodem mezi Izraelem a Palestinci je status Východního Jeruzaléma a otázka palestinských uprchlíků. V současnosti je však možná větším problémem vztah mezi hlavními palestinskými frakcemi - **Hamasem** (USA i EU ho považují za teroristickou organizaci, hlavní základny má v Gaze) a **Fatahem** (umírněné křídlo, podporované EU a USA, má podporu spíše na Západním břehu Jordánu). Mezi oběma hnutími hrozí občanská válka.

Velkým problémem byl a je terorismus z obou stran. S „klasickými“ teroristickými útoky začali Izraelci (Irgun, Stern...), dnes se k němu uchyluje hlavně Hamas (obecně: teror používá hlavně slabší strana). Dnes - leden 2008 - hlavně raketové útoky Hamasu z pásma Gazy proti Izraeli). Izrael provozuje „státní terorismus“ (můj názor) - ostřeluje palestinská města z vrtulníků, srovnává buldozery palestinské vesnice se zemí, občas blokáda palestinských území.

3) Berlín a Kuba

Berlín

1. Berlínská krize 1948-1949

Berlín byl od roku 1945 rozdělen na 4 okupační zóny. Spojení Západního Berlína (zóny USA, Velké Británie a Francie) se zbytkem „Západního Německa“ (tehdy ještě Trizonie - spojené okupační zóny GB, F a USA v Německu) zajišťovaly silniční, železniční a letecké koridory.

červen 1948 - Spojenci zavedli v Trizonii a v Západním Berlíně novou měnu - německou marku (DM). To byl evidentně první krok k vytvoření Západního Německa coby samostatného státu, což Stalin nehodlal připustit (Stalinovi by nejvíc vyhovovalo jednotné, ale slabé Německo) a zahájil blokádu Západního Berlína (už v březnu-červnu 1948 zavedl částečnou a od června 1948 úplnou blokádu Západního Berlína) - všechny pozemní komunikace byly uzavřeny. Spojenci vytvořili **letecký most** a zásobovali Západní Berlín (potravinami, uhlím, naftou - prostě vším!) letecky až do května 1949, kdy se Stalin nakonec rozhodl, že nebude riskovat vojenskou konfrontaci a blokádu zrušil. Velké morální vítězství Spojenců.

→ **1949 - vznik dvou nezávislých německých států** - SRN (Spolková republika Německo, „Západní Německo“) a NDR (Německá demokratická republika, „Východní Německo“).

2. berlínská krize - 1961

Nikita Sergejevič Chruščov - po smrti Stalina (březen 1953) a likvidaci Beriji (červen 1953) vládnul v SSSR až do roku 1964 (sesazen Brežněvem - viz SSSR po 2.SV).

John Fitzgerald Kennedy - prezident USA (demokrat) v letech 1961-1963. Katolík! (první v dějinách USA). Zahájil mj. program Apollo s cílem vyslat člověka na Měsíc. Zastřelen za dosud nevyjasněných okolností v Dallasu v listopadu 1963. Chruščov chtěl nátlakem na nového amerického prezidenta dosáhnout toho, aby se Spojenci stáhli ze Západního Berlína. JFK neustoupil. 13. srpna 1961 postavili Sověti ve spolupráci s NDR **berlínskou zeď** okolo celého Západního Berlína. Hlavním důvodem byla masová emigrace východních Němců do Západního Berlína. Američané mj. vyslali do Západního Berlína tankovou divizi. Spojenci vytrvali v Berlíně. 26. 6. 1963 navštívil Kennedy Berlín, kde pronesl slavnou větu „Ich bin ein Berliner“. Tím vzbudil nadšení v celé SRN. Američané už nejsou bráni jako okupanti, ale jako ochránci před Sověty a dali jasně najevo, že Němce neopustí.

Pád berlínské zdi (9. listopadu 1989) se považuje za konec studené války.

1990 - sjednocení Německa (3. 10. - státní svátek SRN) - bývalá NDR („nové spolkové země“) připojeny k SRN (viz SSSR po 2. SV - konference 2+4).

Kuba

Vývoj na Kubě do roku 1962

1959 - na Kubě vypukla levicová revoluce. **Fidel Castro** svrhnul diktátora Batistu. Castro se přiklonil k SSSR a zavedl na Kubě „socialismus“ → USA přerušily s Kubou diplomatické styky a rozhodly se, že Castra svrhnou.

duben 1961 - **invaze v Zátocě sviní** (Prasečí zátoka - Playa Girón) - naplánováno už za Eisenhowera, provedena až za Kennedyho (nastoupil v lednu 1961). Invazi naplánována CIA. V Zátocě sviní se vylodili kubánští emigranti, kteří měli svrhnout Castrův režim. Castrovy jednotky invazi hravě potlačily. Posílení Castrovy prestiže, blamáž USA. Druhý muž Castrova režimu byl **Ernesto Che**

Guevara - nakonec se s Castrem nepohodl a šel dělat revoluci do Konga a pak do Latinské Ameriky. V roce 1967 byl bolivijskou armádou zajat a zastřelen.

Karibská krize - 1962 (říjen-listopad)

říjen 1962 - Američané zjistili z leteckých snímků, že SSSR vybudoval tajně raketové základny na Kubě. Šlo o rakety středního doletu, schopné nést jaderné hlavice. Kennedy reagoval vyhlášením „**Karantény**“. Jednalo se o námořní blokádu Kuby, termín „Karanténa“ byl zvolen, protože z hlediska mezinárodního práva je blokáda válečným aktem a JFK se chtěl válce vyhnout. JFK prohlásil, že USA si osobují právo prohledat všechny podezřelé lodě. Hrozilo nebezpečí jaderné války, nejvyšší pohotovost na obou stranách. Sovětské lodě, plující do oblasti, se nakonec na příkaz Chruščova obrátily zpět. Následovala tajná jednání Chruščov - Kennedy. **Nejkritičtější bod celé studené války**, riziko jaderné války bylo mimořádně vysoké!

Výsledky jednání: Sověti museli demontovat rakety a odvézt je z Kuby, USA se veřejně zavázaly, že Kubu nenapadnou. Na první pohled to vypadalo spíše jako vítězství USA (Sověti se stáhli), ve skutečnosti ale na krizi spíše vydělali Sověti - kromě veřejného slibu, že nenapadnou Kubu, se USA tajně zavázaly, že stáhnou svoje rakety z Turecka (stáhli je pak skutečně z Turecka pod záminkou „modernizace“). SSSR tedy získal víc, než měl před krizí.

Po karibské krizi nastalo postupné uvolňování napětí mezi SSSR a USA, které trvalo až do roku 1979, kdy Sověti vpadli do Afghánistánu. (Fidel Castro stále žije, ale je těžce nemocen a prezidentem je od roku 2008 jeho bratr Raul Castro).

4) Vietnam a Kambodža

Vietnam

1887 - Francouzi spojili své jednotlivé protektoráty a vytvořili **Indočínskou unii** (Vietnam + Laos + Kambodža).

1940 - většinu Indočíny (především Vietnam) obsadili Japonci po dohodě s francouzskou vládou ve Vichy. Část Laosu a Kambodži obsadil japonský spojenec Thajsko.

1945 - po odchodu Japonců Indočínu opět obsadily francouzské jednotky.

1946-1954 - Indočínská válka (1. válka ve Vietnamu)

Proti Francii se vzbouřili **komunisté** - vůdce **Ho Či Min** (žil 1890 - 1969). Vietnamská komunistická armáda se jmenovala Viet Minh. Viet Minh už předtím bojoval i proti Japoncům. Komunisté zahájili partyzánskou válku. Komunistům pomáhali Číňané (dodávky zbraní, výcvik), Francouzům Američané (hlavně finančně - Američané se nechtěli nechat zatáhnout do války, báli se však šíření komunismu). Viet Minh přenesl válku z Vietnamu i do Kambodži a Laosu.

Proti partyzánům neměli Francouzi moc šancí (Ho Či Min: „Můžete zabít deset lidí za jednoho Francouze, ale i při tomto nepoměru prohrajete a já vyhraju“). Francouzi se pokusili donutit Viet Minh k rozhodující bitvě - došlo k ní v roce **1954 u Dien Bien Phu** - tuto francouzskou pevnost v džungli Vietnamci obklíčili a dobyli. Bitva rozhodla o porážce Francouzů (USA odmítly podpořit Francii přímými leteckými útoky).

1954 - konference v Ženevě - účastnilo se jí 5 velmocí (USA, Velká Británie, Francie, SSSR, Čína) a 4 indočínské země.

Výsledky konference: Francouzi odešli a vznikly 4 nezávislé státy - Kambodža, Laos, Severní Vietnam (komunisté - Ho Či Min) a Jižní Vietnam (proamerická vojenská diktatura - prezident Ngo Dinh Diem - katolík!). Hranicí mezi oběma vietnamskými státy se stala 17. rovnoběžka. Rozdělení Vietnamu mělo být původně dočasné. Jižní Vietnam ani USA s dohodou nesouhlasily. USA podpořily Jižní Vietnam

vysláním vojenských poradců. Severovietnamští komunisté zase založili (v roce 1960) v Jižním Vietnamu **Vietcong** („Lidová armáda osvobození“ - partyzáni). Vietcong nabývá na síle → USA posílají do Jižního Vietnamu stále více poradců (16 000 v roce 1963). Vietcong do roku 1964 ovládnul 75 % Jižního Vietnamu (v podstatě celý venkov, vláda měla pod kontrolou jen města).

Vietnamská válka (2. válka ve Vietnamu)

(1964 - 1973 - pro Američany)

Válka trvala celkově 1960 - 1975, Američané se přímo vojensky angažovali 1964 - 1973.

1964 - rezoluce o Tonkinském zálivu - počátek „eskalace“ - Dva americké torpédoborce „hlídkovaly“ v Tonkinském zálivu a byly napadeny severovietnamskými torpédovými čluny (ve skutečnosti torpédoborce monitorovaly sabotážní akce jihovietnamských sil, naplánované americkými poradci). Kongres USA reagoval schválením **rezoluce, která opravňovala prezidenta Lyndona Johnsona k použití síly** „k odražení útoku proti ozbrojeným silám USA“ → **začátek tzv. „eskalace“, masivní americké angažovanosti ve Vietnamu.**

Od roku 1965 začaly USA masivně bombardovat Severní Vietnam, ten reagoval vysláním svých vládních jednotek proti Jižnímu Vietnamu (předtím pouze podporoval Vietcong).

Letecké útoky - Američané použili i napalm a chemické zbraně (např. defoliant Agent Orange - ničí listí stromů a keřů. Díky němu se ale dodnes rodí ve Vietnamu znetvořené děti a lidé umírají na rakovinu). Letecké útoky se soustředily zejména na zásobovací linie (Ho Či Minova stezka), vedoucí přes Laos a Kambodžu (obě země byly silně bombardovány). Válka se však nedá vyhrát jen leteckými útoky → Američané vysílají do Vietnamu stále více vojáků (1968-1969 - USA mají najednou ve Vietnamu půl milionu vojáků!).

1968 (leden) - **ofenzíva Tet** - velká koordinovaná ofenzíva Vietcongu a severovietnamské armády. I když USA a Jižní Vietnam ofenzívu odrazily, znamenala ofenzíva morální porážku USA - americké veřejné mínění se postavilo proti válce. Obrovské protiválečné demonstrace

Válce se někdy říkalo „válka v obýváku“ - „TV War“ - poprvé masivní televizní reportáže přímo z dějiště bojů.

1968 - masakr v My Lai - vojáci USA vyvraždili obyvatelstvo této vesnice, kterou podezřívali ze spolupráce s Vietcongem a vesnici vypálili. 100-500 mrtvých - velké rozdíly v údajích. Rozbouřilo rovněž veřejné mínění.

Richard Nixon - nový prezident USA od roku 1969 - **zahájil „vietnamizaci“ konfliktu** - postupné stahování vojsk USA (1969 - přes 500,000 vojáků, 1973 - 50,000). V roce 1969 zemřel Ho Či Min.

1973 - pařížské dohody - po jednání v Paříži bylo ve Vietnamu uzavřeno **příměří a USA stáhly svoje vojska z Vietnamu**. (Americký vyjednavatel Henry Kissinger a severovietnamský vyjednavatel Le Duc Tho dostali za dohodu Nobelovu cenu míru, Le ji ale odmítl převzít). Ve skutečnosti USA hledaly jen cestu, jak se ctí vycouvat z konfliktu a nechaly Jižní Vietnam „ve štychu“. Brzy po stažení vojsk USA boje opět propukly a Jižní Vietnam neměl sebemenší šanci →

1975 - pád Saigonu - severovietnamské jednotky dobyly Saigon, jih kapituloval. **Konec války. Sever zvítězil**, Saigon přejmenován na Ho Či Minovo Město.

1976 - **sjednocení Vietnamu - vyhlášena Vietnamská socialistická republika.**

Výsledek války pro USA: Nejdlejší válka v dějinách USA. Celkem padlo 57000 Američanů, válka stála 150 miliard dolarů. Rána americkému sebevědomí („vietnamský syndrom“). Válka zároveň rozdělila americkou společnost (proti válce byli hlavně mladí lidé a levice).

Ztráty na vietnamské straně: vojáci - Severní Vietnam 900000, Jižní Vietnam 200000, civilisté - 800000 na obou stranách. + 14 milionů uprchlíků!!! - hlavně před americkými nálety. Spojené státy uznaly diplomaticky Vietnam až v roce 1995 za Billa Clintona.

Kambodža

Ve Vietnamu i Kambodži se dostali v roce 1975 k moci komunisté.

1975-1979 - Pol Potova hrůzovláda v Kambodži

1975 - Rudí Khmerové (vůdce Pol Pot - vlastním jménem Saloth Sar) svrhli v Phnompenhu proamerický režim a **nastolili hrůzovládu**. Rudí Khmerové byli komunističtí fanatici, orientovaní na Čínu. Intelektuálové, většina z nich (včetně Pol Pota) studovala v Paříži! Zavedli v Kambodži **agrární komunismus** - vyhnali násilím obyvatelstvo na venkov, zavírali školy, vraždili plánovitě inteligenci, zrušili peníze. Zavraždili asi 2 miliony lidí (Killing Fields - hromadné hroby. Rozsahem vraždění genocida - Kambodža měla tehdy asi 8 milionů obyvatel! - ale odporuje definici, nevraždili na základě národnosti - sami byli Khmerové...). Dostali se ale do pohraničních sporů s Vietnamem → **1979 - Vietnamská vojska obsadila Kambodžu a svrhla Pol Potův režim**.

Vietnam byli také komunisté, ale podporovaní SSSR. SSSR a Čína měli mezi sebou vyložené nepřátelské vztahy. Čína chtěla Vietnam „potrestat“ za útok na jejího spojence a napadla Vietnam. V roce 1979 proběhla krátká vietnamsko-čínská pohraniční válka. V podstatě blamáž Číňanů - Číňané dosáhli určitého úspěchu za cenu obrovských ztrát a nakonec se z dobytého kousku vietnamského území stáhli - vietnamská armáda byla menší, ale zkušená a dobře vycvičená.

Rudí Khmerové se stáhli do džungle a pokračovali v bojích proti vládě a Vietnamcům partyzánským způsobem. Podporovali je téměř všichni - Číňané, Thajci a nepřímo i Američané! - báli se šíření vietnamského a tím pádem i sovětského vlivu do dalších částí jihovýchodní Asie. V těchto letech uzavřely USA a Čína jakýsi neoficiální pakt proti SSSR, společnému nepříteli.

Vietnam stáhnul svoje vojska z Kambodže až v roce 1991 (1989 ?). Od roku 1993 je Kambodža královstvím, králem se stal Norodom Sihanuk. V roce 1998 zemřel v džungli Pol Pot a poslední jednotky Rudých Khmerů se vzdaly vládě. Dnes je Kambodža druhá nejchudší země JV Asie (po Východním Timoru).

V roce 2004 zemřel Norodom Sihanuk a na trůn nastoupil jeho syn **Norodom Sihamoni**. Ten se narodil v roce 1953. V letech 1962-1975 žil a studoval u nás, prožil tedy v Československu dětství a mládí. Navštěvoval základní školu v Ostrovní ulici, poté studoval na konzervatoři a AMU. Později se stal profesorem tance. Mluví plynule česky a Čechy považuje za svoji druhou vlast.

5) Indie a Pákistán

Britská Indie do roku 1947

Indický národní kongres (INC) - politická strana, původně reprezentující hinduisty i muslimy. Ve 30. letech 20. století rozkol - INC už zastupuje pouze hinduisty. Po vyhlášení samostatnosti Indie stál v jeho čele první indický premiér Džaváharlál **Néhrú** († 1964) a po něm jeho dcera **Indíra Gándhiová** († 1984).

Muslimská liga - zpočátku podporovala INC, od 30. let ale rozchod s hinduisty. V čele stojí Muhammad Alí **Džinnáh** - jeho cílem je vytvořit nezávislý muslimský stát - Pákistán (= „země čistých“).

2. světová válka - indický místokrál prohlásil Indii za válčící stát (Japonci jsou v Barmě!). INC to odmítl a požaduje nezávislost (1942 - vydal rezoluci s názvem „Opusťte Indii“) → předáci INC uvěznění.

Mahátma (vlastním jménem Móhandás Karamčand) **Gándhí** - apeluje na hinduisty i muslimy, aby udrželi jednotu. Neuspěje - muslimové chtějí vlastní stát. V srpnu 1946 vypukly **masakry mezi hinduisty a muslimy**, pokračují až do roku 1947, i po vyhlášení nezávislosti a rozdělení země (nepokoje vypukly v Kalkatě). Celkově si masakry z let 1946-1947 vyžádaly na obou stranách asi půl milionu mrtvých a nejméně 10 milionů uprchlíků! (Kronika lidstva udává 14 milionů).

1947 (15. srpen) - **nezávislost Indie a Pákistánu** - rozděleno přibližně podle náboženského hlediska. Pákistán měl dvě části - Západní a Východní. Exodus obyvatelstva - muslimové do Pákistánu, hinduisté a sikhové do Indie. Paňdžáb a Bengálsko rozděleny.

Dnešní přibližná čísla: Indie 81% hinduistů, 13% muslimů, Pákistán 97% muslimů, 1-2% hinduistů, Bangladéš 83% muslimů, 16 % hinduistů - čísla ze CIA World Factbook.

Indicko-pákistánské války

1.válka: 1947-1949 - válka o Kašmír. V Kašmíru převažují muslimové, ale maharádža Kašmíru byl hinduista a rozhodl se, že Kašmír připojí k Indii - Kašmír se stal (vedle masakrů spojených s exodem obyvatelstva) hlavní příčinou 1. indicko-pákistánské války. V roce **1948 byl zavražděn Mahátma Gándhí hinduistickým extremistou** - vrah mu kladl za vinu, že nezabránil rozdělení Indie. Válka skončila příměřím - asi dvě třetiny Kašmíru obsadila Indie a třetinu Pákistán, mezi nimi je linie příměří. Obě země si nadále dělají nárok na celý Kašmír.

2.válka: 1965 - Pákistán se neúspěšně pokusil obsadit indickou část **Kašmíru**. Neuspěl a linie příměří zůstala zachována.

3.válka: 1971 - hlavním bojištěm byla **Bangladéš**. Východní část Pákistánu se cítila být utlačována Západem a vyhlásila nezávislost pod názvem Bangladéš. Vojska Západního Pákistánu zasáhla proti příznivcům nezávislosti (z Bangladéše do Indie uprchlo tehdy 10 milionů uprchlíků!), na stranu Bangladéše se ale postavila Indie. Vojska Západního Pákistánu v Bangladéši kapitulovala a **byla potvrzena nezávislost Bangladéše**. Vedlejším bojištěm byl v této válce opět Kašmír, boje v Kašmíru ale opět skončily nerozhodně - linie příměří v Kašmíru z roku 1949 platí dodnes. Občas přestřelky - nejvyšší bojiště na světě! Menší část Kašmíru odstoupil Pákistán už v roce 1964 svému spojenci, Číně.

Vývoj po roce 1971

Vztahy Indie x Pákistán stále napjaté. Indie má velkou konvenční převahu, ale v raketách schopných nést jaderné zbraně jsou síly zhruba vyrovnané. V roce 1998 obě země provedly nukleární zkoušky. Pákistán je klíčovým spojencem USA v boji proti Al-Kaidě. Indie je „největší demokracií světa“, Pákistán v současnosti (rok 2008) přechází od vojenské diktatury k demokracii (období vojenských diktatur a demokracie se v Pákistánu střídají již od vyhlášení nezávislosti!).

Indie po roce 1971

1984 (červen) - premiérka **Indíra Gándhiová zastřelena** dvěma sikhy ze své osobní stráže. Sikhové usilovali o nezávislost (chtěli vyhlásit nezávislý sikhský stát v oblasti Paňdžábu - Chálistán). Sikhové ukrývali zbraně v posvátném chrámu v **Amritsar**, Gándhiová tam poslala tanky (znesvěcení chrámu, masakr).

Premiérem (a vůdcem INC) se pak stal její syn **Rádživ Gándhí** (premiérem byl 1984-1989). Ten byl rovněž zavražděn v roce 1991 během volební kampaně (pravděpodobně byl zabit tamilskými separatisty ze Srí Lanky - plánoval totiž pomoc srílanské vládě v boji proti tamilským separatistům!) Později vedla INC **Sonia Gándhiová** - vdova po Rádživovi. Vyhrála volby, ale protože je původem Italka, nestala se premiérkou. Má však velký vliv.

6) Perský záliv

Irák – před 1.SV osmanský, pak britský. Oficiálně získal nezávislost v roce 1923, ale ještě dlouho poté silný britský vliv. Roku 1948 se účastnil první arabsko-izraelské války. V roce **1979** se stal **prezidentem Saddám Husajn** (žil 1937-2006) z vládnoucí socialistická strany Baas. Byl prezidentem, předsedou vlády, generálním tajemníkem strany Baas a vrchním velitelem armády. Diktátor, arabský sunnita!

V Iráku je asi 60% šíitů, 20% Kurdů (sunnité), 15% sunnitských Arabů a 5% křesťanů - velmi přibližná čísla!

Írán – nikdy nebyl přímou kolonií. Dříve tu byl silný vliv Britů a Rusů, kteří si Írán rozdělili na sféry vlivu (Rusové sever, Britové jih). Za 2.SV pak Sověti a Britové přímo okupovali Írán. V Íránu vládnul šáh (šach). **Šáh Muhammad Réza Pahlaví**(vládnul 1941-1979) zaváděl v Íránu shora tzv. **bílou revoluci** – industrializace, zrovnoprávnění žen, chtěl sekularizaci. Byl mohutně podporován USA. Šáh dodával USA spoustu ropy a USA jeho Írán brali jako nárazník proti rozpínavosti SSSR. Šáh ovšem vládnul diktátorsky, opíral se o tajnou policii. Silně podcenil vliv islámských duchovních v převážně konzervativní společnosti.

1979 – islámská revoluce v Íránu. Už v roce 1978 začaly protesty proti režimu, šáh byl svržen. V roce 1979 se vrátil z pařížského exilu do země **ajatolláh Chomejní** (žil 1902-1989) a stal se nejvyšším představitelem Íránu. Šáh a jeho přívrženci utekli ze země. Skoro všichni Íránci jsou šíité, šíitský islám se stal oficiální státní ideologií a země se změnila v náboženskou diktaturu (fundamentalisté). Název státu změněn na „Íránská islámská republika“.

Nový režim v Íránu byl od počátku nepřátelský vůči USA. V roce 1979 (4.11.) vtrhli na americkou ambasádu islámští „studenti“ a zajali **66** (jinde se udává 63)**amerických rukojmí**. Obvinili USA, že se vměšují do záležitostí Íránu a chtějí opět dosadit zpět šáha. V dubnu 1980 nařídil americký prezident Jimmy (James) Carter osvobodit rukojmí leteckým výsadem (vrtulníky – **operace Eagle Claw**). Akce skončila naprostým fiaskem – 2 vrtulníky se zřítily, jeden se srazil při tankování v poušti s cisternovým letadlem. USA ztratily 8 vojáků a rukojmí neosvobodily.

Rukojmí byli nakonec propuštěni v roce 1981 po dlouhém vyjednávání a USA musely zaplatit výkupné (rozhodl o tom už Carter. Írán byl ale i nepřitelem SSSR! „Ani Východ, ani Západ, ale islámská republika“, to bylo Chomejního heslo.

Saúdská Arábie – absolutní monarchie v čele s dynastií Saúdu. Do 1.SV patřila Turkům, pak nezávislost (název Saúdská Arábie až od roku 1932). Těžila nejvíc ropy na světě a má i největší ropné zásoby. Měla ale vždy relativně slabou armádu, proto se opírala o spojení s USA (dodnes). Největší hrozbu pro SA představoval Irák (Saddám Husajn), s nímž měla SA sporné hranice. Irák měl navíc daleko silnější armádu. Dnes je SA jednou z nejkonzervativnějších islámských zemí, spojenec USA. Opozice proti vládě – teroristé – Usáma bin Ládín pocházel z SA z velmi bohaté rodiny. Teroristé odmítají vojenskou přítomnost USA. Bin Ládín později uprchnul do Afghánistánu pod ochranu hnutí Taliban (zastřelen Američany v roce 2011 v Pákistánu).

Kuvajt – dříve britský protektorát, získal nezávislost v roce 1961. Jedna z nejbohatších zemí světa, moře ropy. Kuvajt se dnes rovněž opírá o vojenskou podporu USA, sám o sobě vojensky neznamena nic.

1) První válka v Zálivu (Irák x Írán) 1980-1988

Válku začal Saddám Husajn, který napadl Írán. Cílem bylo zabrat některá pohraniční území Íránu, kde byla spousta ropy a početná arabská menšina. V pozadí stály i historické spory mezi Araby a Peršany, sahající mnoho staletí zpět do historie. Okolo ústí řeky Šatt al-Arab byly navíc sporné hranice. Husajn Írán podcenil. Irák měl menší, ale mnohem lépe vycvičenou armádu. Írán měl větší, ale špatně vycvičenou armádu, která ovšem kladla fanatický odpor. **Všechny velmoci podporovaly Irák!** Irák nakupoval zbraně v USA (nepřítel Íránu), SSSR (strach ze šíření islámské revoluce do sovětské Střední Asie), Číně i Francii.

USA ovšem dodávaly tajně zbraně i Íránu! Vyšlo to později najevo v aféře **Irangate** (aféra byla v roce 1986, dodávky byly ovšem dříve) – USA dodávaly tajně (bez souhlasu Kongresu!) zbraně Íránu, čímž chtěly jednak vykoupit svoje rukojmí (ti pak byli skutečně propuštěni) a peníze za zbraně pak sloužily k podpoře nikaragujských povstalců („contras“), bojujících proti sandinovské vládě. Vše řídila CIA (a NSC).

Írán útok Iráku odrazil, válčilo se pak hlavně podél hranice.

„**Válka tankerů**“ – v průběhu války (od roku 1984) začaly obě strany napadat i obchodní lodě (tankery) neutrálních zemí, aby ekonomicky oslabily druhou stranu tím, že jí znemožní vývoz ropy. Napadeny byly i tankery SSSR a USA! Irák během války několikrát nasadil chemické zbraně (celkově zabil bojový plyn asi 10000 lidí – odhad). Chemické zbraně nasadil Husajn i doma v Iráku proti bouřícím se Kurdům. Írán nasadil do bojů i velké množství dobrovolníků, mj. chlapce 13-14 let.

1988 – válka skončila příměřím, celkem nečekaně. Obě armády se stáhly za mezinárodně uznávanou hranici. Zdánlivě se jednalo o úspěch OSN, která pomohla příměří dojednat. Ve skutečnosti ale Husajn usoudil, že na Írán nemá, a tak si vybral „náhradní cíl“ – malý, vojensky slabý, ale na ropu mimořádně bohatý Kuvajt.

Irák nakonec vyšel z války spíše posílen (politicky), Írán se ale ubránil. Celkem padlo 375000 Iráčanů a 300000 Íránců (Zdroj: Války USA). Svět si na chvíli oddechl, protože se podařilo obnovit dodávky ropy z oblasti.

2) Druhá válka v Zálivu – 1991 („Desert Storm“)

Husajn vyšel z války politicky posílen, protože se stal uznávaným vůdcem arabského světa, a navíc měl dobré vztahy s SSSR, USA i západní Evropou. Válka ho ale ekonomicky skoro zruinovala.

1990 (2. 8.) – Irák obsadil Kuvajt během jednoho dne. Dělal si nárok na celé jeho území. Kuvajt byl anektován, kuvajtský emír utekl do Saúdské Arábie. RB OSN uvalila nejdříve na Irák embargo (bezprecedentní čin – poprvé v historii jeden členský stát OSN anektoval jiný členský stát!)

Velmi rychlá reakce USA - operace „**Desert Shield**“ (od 9.8.) – do Saúdské Arábie přijíždějí vojenské jednotky USA, VB a Francie, nakonec jednotky celkem 18 států. Nejvíc vojáků, celkem 460000, poslaly USA, ale 100000 vojáků dodaly i arabské země Perského zálivu, Sýrie a Egypt. Rada bezpečnosti schválila použití síly proti Iráku, pokud se nestáhne z Iráku. Nestáhnul se →

operace „Desert Storm“ – 1991 – vojska OSN napadla Irák. Síly na počet vojáků vyrovnané (OSN 620000 vojáků, z toho 400000 USA, zbytek ostatní spojenci x Irák nasadil 680000 mužů), rozhodla ale naprostá technologická převaha USA. 2. případ v historii, kdy RB OSN vyslala bojové jednotky. Prezidentem USA tehdy byl **George Bush starší** (prezidentem 1989-1993), vrchním velitelem byl americký generál **Norman Schwarzkopf**. Československo tehdy vyslalo do Zálivu protichemickou jednotku.

Válka trvala přes 1 měsíc:

1. fáze – letecké a raketové útoky (39 raket) na Irák. Irák odpověděl raketovými útoky na Izrael (chtěl vyprovokovat izraelskou odvetu a tím přetáhnout Araby na svou stranu, nepovedlo se mu to).
2. fáze – pozemní operace – trvala jen 4 dny, pak Irák požádal o příměří. Předtím ale ještě stačil na ústupu zničit infrastrukturu Kuvajtu – zapálil mimo jiné kuvajtské ropné vrty (ekologická katastrofa).

Výsledek války:

Strategický potenciál Iráku byl zničen a Kuvajt osvobozen, Husajn však odstraněn nebyl (asi chyba, ale Bush starší se striktně držel mandátu OSN, který měl jen k osvobození Kuvajtu, ne k obsazení Iráku).

Mrtví:

USA – 343, Kuvajť – 7000, Izrael – 13 (nezúčastnil se války, oběti raketových útoků) x Irák (odhady) – 110000 – 250000 vojáků a 40000 – 180000 civilistů (údaje u Iráku sporné, spodní údaj je oficiální irácký). Za války se proti Husajnovi vzbouřili Kurdové na severu a šíité na jihu Iráku. Byly vyhlášeny bezletové zóny na jejich ochranu (na sever od 36. a na jih od 33. rovnoběžky), kde nesměly létat irácké letouny. Povstalcům to ale nepomohlo, Husajn proti nim rozpoutal krvavé represálie. Irák dále musel zničit všechny svoje rakety a chemické zbraně pod dohledem inspektorů OSN. V letech 1991-2003 se Irák neustále handrkoval s inspektory a občas narušoval bezletové zóny → spojenci ve střehu. Významnější operace (obě za Clintona): 1) „**Desert Strike**“ (1996) – cílem bylo vytlačit Husajnova vojska ze severní bezletové zóny, to se povedlo. 2) „**Desert Fox**“ (1998) – bombardování Iráku letouny USA a VB s cílem donutit Husajna, aby spolupracoval se zbrojnými inspektory OSN.

3) Třetí válka v Zálivu (2003)

„Třetí punská válka“ – „Kartágo musí být zničeno“ – a důvod se najde. Po 11. září 2001 navrhovalo mnoho lidí zaútočit na Irák. **Irák** – s útoky z 11. září 2001 neměl nic společného, ale v USA převládlo mínění, že je nutno Irák jednou provždy vyřídit, a že to měl udělat už George Bush starší v roce 1991.

Oficiální „důvod“ války: Irák prý vlastní zbraně hromadného ničení a je třeba ho odzbrojit a dát „svobodu iráckému lidu“. Tato válka neměla podporu OSN, proti ní se ostře postavilo nejen Rusko a Čína, ale i Francie a Německo (ministr obrany USA je hanlivě označil za „starou Evropu“, na rozdíl od Polska – „nová Evropa“). V čele USA **George Bush mladší** (2001-2009). Proti Iráku bojuje koalice USA + VB + Polsko + Austrálie.

Hlavní boje trvaly asi měsíc, **Irák** byl poražen a **okupován**. **Saddám Husajn** byl zatčen, odsouzen iráckým soudem k smrti a v roce 2006 **popraven**. Mrtvých v hlavních bojích bylo daleko méně než v roce 1991, asi 10000-20000 padlých Iráčanů, od roku 2003 však přibývají mrtví v důsledku útoků. V Iráku není klid dodnes. Zbraně hromadného ničení, které měl Husajn schovávat, se nikdy nenašly, násilí v zemi pokračuje.

Do 1. 1. 2008 si boje a teroristické útoky v Iráku vyžádaly životy 151000 Iráčanů (čili daleko víc až „po válce“). V prosinci 2011 byly z Iráku staženy poslední americké jednotky, konec násilí v zemi je v nedohlednu.

7) Rozpad bývalé Jugoslávie

Jugoslávie – vznik v roce 1918 jako království SHS, název Jugoslávie až od roku 1929. Po 2. SV stál v čele státu komunist **Josip Broz Tito** (1892-1980). Za něj měla Jugoslávie špatné vztahy s SSSR a jeho satelity a dobré vztahy se Západem. Jugoslávie byla federací 6 republik (Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Makedonie).

Přelom 80. a 90. let – Srbsko (+ Černá Hora) x ostatní republiky, Srbsko chce udržet federaci za každou cenu. V čele Srbska stojí komunist **Slobodan Milošević** – nedokáže zabránit rozpadu celé Jugoslávie, ale snaží se obsadit oblasti, obývané Srby, i v jiných republikách. 3 velké války + další menší konflikty. Jugoslávie se nakonec rozpadne na 7 států. Motivy byly náboženské (katolíci x pravoslavní x muslimové), etnické, politické, ekonomické...

1991 – Slovinsko a Chorvatsko vyhlásují nezávislost, začátek rozpadu Jugoslávie (Hanák – Orwellovo století: „třetí balkánská válka“).

Slovinsko – proběhly zde menší boje mezi slovinskou domobranou a jugoslávskou armádou, ve srovnání s ostatními zeměmi ale relativní klid – Slovinsko nesousedí se Srbskem a nežijí v něm Srbové.

1) Válka v Chorvatsku 1991-1995

Chorvatsko – Chorvati byli vždy rivalové Srbů, už před 2.SV. Za 2.SV fašistický stát (ustašovci – spojenci Německa). Po vyhlášení nezávislosti Chorvatska Srbové požadují autonomii, nedostali jí → vyhlásí Republiku srbská Krajina (hlavní město Knin).

Začíná válka: Chorvatsko x Srbové ze srbské Krajiny + federální jugoslávská armáda, ovládaná Srby. Válka měla dvě oddělené fáze:

1. fáze: 1991-1992 – hlavní fáze, skončila srbským vítězstvím. Srbská Krajina se odtrhla od Chorvatska, většina Chorvatů z Krajiny vyhnána.

2. fáze: 1995 – chorvatská vojska obsadila během tří dnů Srbskou Krajinu. Většina Srbů vyhnána nebo utekla (celkem uprchlo 150000 lidí, hlavně do Bosny). **Válka tedy nakonec skončila vítězstvím Chorvatska.** V čele Chorvatska stál v roce 1995 „osvoboditel“ **Franjo Tudjman**, který vládl autoritativně. Byl obviňován z válečných zločinů. Zemřel v roce 1999. Byl hlavním důvodem, proč se zdržel vstup Chorvatska do NATO a EU (do NATO vstoupili Chorvati až v roce 2009, na vstup do EU čekají dodnes).

2) Válka v Bosně a Hercegovině 1992-1995

1992 – Bosna a Hercegovina vyhlásuje nezávislost, čímž začíná válka. Nezávislost chtějí jen Muslimové (prezident Alija Izetbegovič, zemřel v roce 2000), zatímco Srbové (vůdce Radovan Karadžić) a po nich i Chorvaté vyhlásili samostatné republiky. Do bojů se zapojila i jugoslávská a chorvatská armáda na straně Srbů a Chorvatů. Sčítání lidu v roce 1991: v Bosně žilo 43% Muslimů, 30% Srbů, 18% Chorvatů, 9% ostatních národností.

Bojují všichni proti všem (dokonce i Muslimové x Muslimové!), ale po většinu války bojovali Muslimové a Chorvati společně proti Srbům, kteří byli vojensky nejsilnější. Všechny tři strany se dopouštěly „etnických čistek“, vražd, hromadného znásilňování. Během války měli Srbové navrch (na konci roku 1993 ovládali Srbové už 72% území!). Muslimové ovládali především města (Sarajevo, Srebrenica), která byla obklíčena Srby. OSN tato města vyhlásila jako „bezpečnostní zóny“.

1995 (červenec) – **Srbové dobyli Srebrenici** („bezpečnostní zónu“), všechny muže (8000!) zastřelili. **Největší hromadná vražda v Evropě od 2.SV.** Holanďští vojáci OSN jen přihlíželi a dokonce pomáhali tříditi muže (hrozné selhání OSN). → **NATO bombarduje srbské pozice.** →

1995 – Daytonská mírová dohoda – podepsali ji v Daytonu (stát Ohio, USA) prezidenti Chorvatska (Franjo Tudjman), Bosny a Hercegoviny (Alija Izetbegovič) a Srbska (Slobodan Milošević). Konec války, z hlavního viníka (Slobodan Milošević) se stal „mírotvorce“ (Milošević nakonec ustoupil a obětoval zájmy bosenských Srbů). Na základě smlouvy vzniknul „stát“ Bosna a Hercegovina, který se skládá ze dvou částí – Muslimsko-chorvatská federace (51% území) a Republika srbská (49% území). Umělý státní útvar, vytvořený nátlakem zvenčí a udržovaný vojsky OSN. Na fungování tohoto státu mají zájem hlavně Muslimové. Ve válce padlo asi 250 000 lidí (Války USA, čísla se různí), k tomu několik milionů (!) uprchlíků uvnitř země i do zahraničí. **Nejhorší válečný konflikt v Evropě od konce 2. SV.**

3) Válka v Kosovu 1999

Po Daytonu a chorvatské ofenzivě proti Krajině (oboje 1995) existoval dále stát s názvem Jugoslávie, skládající se už ovšem pouze ze Srbska a Černé Hory. V letech 1998-1999 proběhly boje v srbské provincii Kosovo mezi Srby a Albánci. Kosovo mělo v rámci Srbska autonomii (převažovali v něm Albánci), ale srbský prezident Slobodan Milošević (byl nyní prezidentem Srbska, ne celé Jugoslávie!) autonomii Kosova zrušil. Albánci v Kosovu teď chtějí nezávislost a vytvořili **UČK – Kosovskou osvobozenou armádu** – něco mezi armádou a teroristickou organizací. Napadala srbské úředníky

a instituce v Kosovu. Srbové odpověděli brutálními represemi proti civilnímu obyvatelstvu. Násilnosti z obou stran, více mrtvých i uprchlíků měli Albánci.

1999 (březen – červen) – **NATO bombarduje Jugoslávii**. Neměli mandát OSN. Pohrozili Jugoslávii i pozemními operacemi. Srbové kapitulovali a jejich armáda odešla z Kosova. Celkové ztráty: nejméně 5000 mrtvých, statisíce uprchlíků. Kosovo bylo po roce 1999 pod mezinárodní správou. V roce 2008 vyhlásilo Kosovo nezávislost. Kosovo dnes (září 2011) uznává velká většina členů EU (včetně ČR), většina evropských zemí a USA. Srbsko ale Kosovo stále považuje za svoje území, celosvětově zatím Kosovo uznává menšina států.

4) Vývoj v Makedonii

Vyhlásila nezávislost v roce 1991. Srbové je nechali být. Dva hlavní problémy:

1) Řecko – faktická i diplomatická blokáda Makedonie, donutili Makedonii ke změně vlajky i názvu – do OSN byla Makedonie přijata pod názvem „Bývalá jugoslávská republika Makedonie“ (FYROM).

2) Albánci – tvoří asi 25% obyvatelstva Makedonie. V roce 2001 vypukly boje mezi Makedonci a Albánci. Situace nakonec byla urovnána. Albánci (podporovaní UČK z Kosova) složili zbraně a dostali autonomii.

5) Vývoj v bývalé Jugoslávii po roce 1999

Tudjman (1999) a Izetbegovič zemřeli přirozenou smrtí. Vůdce bosenských Srbů Radovan Karadžić byl zatčen (v roce 2008 v Bělehradě, vydán do Haagu). Slobodan Milošević byl nakonec (po válce v Kosovu) obviněn z válečných zločinů. V roce 2000 byl v Srbsku svržen a poté vydán mezinárodnímu tribunálu pro zločiny v bývalé Jugoslávii v Haagu. Nedožil se konce procesu, zemřel v roce 2006 ve vězení na infarkt.

Nová Jugoslávie si v roce 2002 změnila název na „Srbsko a Černá Hora“. V roce **2006 vyhlásila Černá Hora nezávislost** (dohodli se se Srbskem, bezproblémové uznání, jsou v OSN), 2008 vyhlásilo nezávislost Kosovo (zatím není v OSN). Z bývalé Jugoslávie tak vzniklo 7 samostatných států (včetně Kosova), přičemž budoucnost Bosny a Hercegoviny je krajně nejistá. Slovinsko je od roku 2004 členem EU i NATO, Chorvatsko je členem NATO od roku 2009.